

**Мақомоти ҳудудии андоз ва шӯъбаҳои
(бахшҳои) бақайдгири давлатии
шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони
инфироидӣ**

*«Оид ба тартиби баҳисобгирӣ, додани
рақами мушаххаси андозсупоранда ва
муқаррар намудани рамзҳои сабабҳои
ба ҳисоб гузоштан»*

Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади муайян намудани мафҳуми филиалу намояндагӣ, воҳидҳои алоҳидаи шахси ҳуқуқӣ ва тартиби баҳисобгирӣ (ба қайди андозӣ) гузоштани онҳо дар мақомоти андоз, чунин дастур медиҳад.

Бо назардошти қабул гардидани Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таҳрири нав, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 августи соли 2013 №323 «Қоидаҳои баҳисобгирӣ, додани рақами мушаххаси андозсупорандагон, муқаррар намудани рамзҳои сабабҳои ба ҳисоб гузоштан», тасдиқ карда шуд, ки тартиби нави баҳисобгирии андозсупорандагонро муайян менамояд. Тибқи тартиби мазкур минбаъд бо рақами мушаххаси андозсупоранда таъмин намудани шахсони ҳуқуқӣ ва филиалу намояндагӣ аз ҷониби Бахшҳои бақайдгирии давлатии маҳалли қайди шахси ҳуқуқӣ амалӣ карда шуда, рамзҳои сабабҳои ба ҳисоб гузоштан барои ҳар як воҳиди алоҳидаи дигар аз ҷониби шӯъбаҳои баҳисобгирии даромадҳо ва коркарди эълomiaҳои мақомоти ҳудудии андози маҳалли қайди воҳиди **асосии шахси ҳуқуқӣ** ва (ё) соҳибкорӣ инфироидӣ барои тамоми воҳидҳои дар дигар манотиқ мавҷудбуда дода мешавад.

Бинобар ин, вобаста ба ҷорӣ гардидани тартиби нави дар мақомоти андоз ба ҳисоб (ба қайди андозӣ) гузоштани воҳидҳои алоҳидаи шахсони ҳуқуқӣ, объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбандӣ алоқаманд, дар робита ба талаботи моддаҳои 25 ва 26 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон тавзеҳоти мазкурро ба диққати Шумо мерасонем:

1. Доир ба намояндагӣ ва филиалҳои шахсони ҳуқуқӣ:

Тибқи муқаррароти моддаи 56 Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон шахси ҳуқуқӣ метавонад бо мақсади манфиат ва ҳифзи шахси ҳуқуқӣ берун аз маҳали ҷойгиршавии худ намояндагӣ ва ё филиал таъсис

диҳад ва онҳо аз номи он аҳдҳо ва амалҳои дигари ҳуқуқиро анҷом диҳанд.

а) Намояндагӣ воҳиди алоҳидаи шахси ҳуқуқӣ мебошад, ки берун аз маҳалли ҷойгиршавии он қарор дошта, манфиати шахси ҳуқуқиро ҳифз ва намояндагӣ менамояд, аз номи он аҳдҳо ва амалҳои дигари ҳуқуқиро анҷом медиҳад.

Яъне, намояндагӣ дорои ваколатҳои маҳдуди фаъолият буда, танҳо барои анҷом додани амалҳои дорои аҳамияти ҳуқуқӣ, ҳифзӣ ҳуқуқ ва манфиатҳои шахси ҳуқуқӣ берун аз маҳалли ҷойгиршавии асосии он таъсис дода мешаванд.

б) Филиал воҳиди алоҳидаи шахси ҳуқуқӣ ба ҳисоб рафта, берун аз маҳалли ҷойгиршавии он ташкил карда мешавад ва вазифаҳои шахси ҳуқуқиро дар ҳаҷми пурра ва ё қисман, инчунин вазифаҳои намояндагиро иҷро менамояд.

Тибқи талаботи қисми 3 моддаи 56 Кодекси граждани Чумҳурии Тоҷикистон намояндагию филиалҳо шахси ҳуқуқӣ намебошанд. Онҳо аз ҷониби шахси ҳуқуқии онҳоро таъсиснамуда бо амвол таъмин гардида, дар асоси Низомномаи тасдиқнамудаи он амал мекунанд.

Аз рӯи шакли ташкилию ҳуқуқӣ вазъи (статуси) филиал нисбат ба намояндагӣ баланд буда, он метавонад қисми аз вазифаҳои шахси ҳуқуқиро анҷом диҳад. Яъне филиалҳо ҳуқуқи амалӣ намудани фаъолияти тиҷоратӣ ва анҷом додани фаъолияти иқтисодии беруниро доро мебошанд.

Бояд қайд намуд, ки намояндагӣ ва филиалҳои шахси ҳуқуқӣ тибқи тартиби пешбиниамудаи қонунгузорӣ барои кушодани суратҳисобҳои ҷорӣ дар бонкҳои тиҷоратӣ ва анҷом додани амалиётҳои ҳазинавӣ тавассути ин суратҳисобҳо ҳуқуқӣ комил доранд.

Мутобиқи талаботи моддаҳои 8 ва 27 Қонуни Чумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ” маълумот дар бораи филиал ва намояндагиҳои шахси ҳуқуқӣ бояд дар Феҳристи ягонаи давлатӣ дохил карда шавад. Аз ин лиҳоз, анҷом додани фаъолияти филиалу намояндагиҳои шахси ҳуқуқӣ дар ҳудуди чумҳурӣ танҳо пас аз ворид намудани маълумот ба Феҳристи ягонаи давлатӣ ва мавҷуд будани номгуӣ он дар Иқтибоси шахси ҳуқуқӣ иҷозат дода мешавад.

Бо назардошти ин, маълумотҳо оид ба филиалу намояндагиҳои шахсони ҳуқуқӣ ба Феҳристи ягонаи давлатӣ ворид карда шуда ба онҳо рақами мушаххаси андозсупоранда дода мешавад.

2. Доир ба объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбандӣ алокаманди андозсупорандагон:

Кодекси андози қаблӣ ҳангоми мавҷуд будани объектҳои андозбандӣ додани рақами мушаххаси андозсупорандаро пешбинӣ менамуд, ки

ҳолатҳои ба як андозсупоранда додани ду рақами мушаххасро ба вучуд меовард. Инчунин, тартиби баҳисобгирии андозсупорандагон ҳангоми мавҷуд будани объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбанди алоқамандро мушкил менамуд.

Тибқи муқаррароти банди 35 моддаи 17 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон воҳиди алоҳидаи шахси ҳуқуқӣ новобаста ба дарҷ намудани он дар ҳуҷҷатҳои таъсисдиҳӣ ва дигар ҳуҷҷатҳои шахси ҳуқуқӣ, ки дар маҷмӯъ ба шартҳои зерин ҷавобгӯ мебошад, ба ҳисоб меравад:

- фаъолияти соҳибкорӣ ё ғайресоҳибкориро амалӣ менамояд;
- дорои ҷудоияти минтақавӣ ва молумулкӣ аз шахси ҳуқуқӣ мебошад;
- дорои ҷойҳои кории ба муҳлати зиёда аз як моҳи тақвимӣ ташкилшуда ва ҳайати кормандоне мебошад, ки ба ташкилот ё ҳамин воҳид бо муносибатҳои бо Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон танзимшаванда алоқаманданд.

Мувофиқи талаботи Кодекси андоз дар таҳрири нав дар ҳолати мавҷуд будани объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбандӣ алоқаманд андозсупорандагон, дар маҳалли ҷойгиршавии онҳо мувофиқи тартиби пешбиниамудаи Кодекси андоз рамзҳои сабабҳои ба ҳисоб гузоштан муқаррар карда мешавад. Тартиби мазкур имконият медиҳад, ки тамоми объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбанди алоқаманди андозсупорандагон (шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ) дар маҳалли ҷойгиршавӣ ва ё бақайдгирии давлатӣ ба ҳисоб (ба қайд) гузошта мешаванд.

Масалан: ҚДММ “А” бо фаъолияти рекламавӣ машғул буда, дар як қатор шахру ноҳияҳои тобеъи ҷумҳурӣ танҳо дорои лавҳаҳои (тахтаҳои) рекламавӣ мебошад, ки дар асоси талаботи пешбиниамудаи қонунгузорӣ ҳамчун супорандаи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба бучети маҳаллӣ ба ҳисоб меравад. Дар ин сурат барои мақсадҳои назорат ва иҷрои ӯҳдадорихои андоз ба ҚДММ “А” дар маҳалли ҷойгиршавии объекти андозбандӣ (лавҳаи рекламавӣ) рамзи сабабҳои ба ҳисобгирии дода мешавад.

Дар сурати агар шахси воқеӣ берун аз маҳалли истиқомати доимӣ дорои объекти андозбандӣ бошад (бӯстонсарой, манзили истиқоматӣ (ҳавли), воситаи нақлиёт ва мисоли онҳо) он низ тавассути рамзҳои сабабҳои баҳисобгирии дар мақомоти андози маҳалли ҷойгиршавии (бақайдгирии) он баҳисоб гузошта мешавад.

Қайд кардан зарур аст, ки воҳидҳои алоҳидаи шахсони ҳуқуқӣ (ба истиснои филиалу намояндагӣ), ки фаъолияти соҳибкорӣ (ё ғайресоҳибкорӣ), инчунин дорои ҷойҳои кории ба муҳлати зиёда аз як моҳи тақвимӣ ташкилшуда ва ҳайати кормандоне мебошад, ки ба ташкилот ё ҳамин воҳид бо муносибатҳои бо Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон танзимшаванда алоқаманданд мебошанд, дар маҳали

чойгиршавӣ тавассути рамзҳои сабабҳои баҳисобгирӣ ба қайд гирифта мешаванд.

Мисол: ҚДММ “Ю” ширкати сохтмонӣ буда, берун аз маҳалли баҳисобгирӣ корҳои сохтмонӣ ба мӯҳлати зиёда аз як моҳ анҷом дода истодааст. Барои ба қайди андоз гузоштан, инчунин баҳисоб гирифтани маблағҳои пардохташуда ба он рамзи сабабҳои баҳисобгирӣ дода мешавад.

Тибқи талаботи сархати якуми моддаи 56 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон суратҳисобҳои бонкии шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ (ба истиснои суратҳисобҳои пасандозии шахсони воқеӣ) танҳо бо пешниҳоди ҳуҷҷатҳое, ки аз ҷониби мақомоти андоз додани рақами мушаххаси андозсупорандаро тасдиқ менамояд, кушода мешавад.

Бо назардошти ин, воҳидҳои алоҳидаи шахси ҳуқуқӣ, ки фаъолияти соҳибкорӣ ё ғайрисоҳибкориро анҷом медиҳанд, ҳуқуқи дар бонкҳои тиҷорати кушодани суратҳисобҳои ҷорӣ, анҷом додани таъминоти мустақими (хариду фурӯши) молу маҳсулотро надорад.

Аз ин лиҳоз, воҳидҳои алоҳидае, ки хоҳиши дар бонкҳои тиҷорати кушодани суратҳисобҳои ҷориро доранд, бояд ҳамчун филиал ё намояндагӣ аз қайд гузаранд.

3. Доир ба баҳисобгирии филиал намояндагиҳои шахси ҳуқуқии хориҷӣ:

Бақайдгирии давлатии филиал ва намояндагиҳои шахси ҳуқуқии хориҷӣ тибқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ” амалӣ карда шуда, ҳангоми анҷом додани амалӣ бақайдгирии давлатӣ ин субъектҳо дар баҳисобгирӣ (қайди андозӣ) гузошта шуда, бо рақами мушаххаси андозсупоранда ва рақами ягонаи мушаххас таъмин мегарданд.

Дар сурати дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мавҷуд будани объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбандӣ алоқамандӣ шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии хориҷӣ, баҳисобгирии чунин объектҳои андозбандӣ ва назорати иҷроӣ ӯҳдадориҳои тавассути рамзҳои сабабҳои баҳисобгирӣ анҷом дода мешавад.

Аз ин лиҳоз, чихати муайян намудани шумораи умумии воҳидҳои алоҳидаи шахсони ҳуқуқӣ (филиал, намояндагӣ ё дигар воҳиди алоҳида) мақомоти ҳудудии андоз дар якҷоягӣ бо Бахшҳои бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ вазифадор карда мешаванд, ки то санаи 1 сентябри соли 2013 рӯйхати филиалу намояндагиҳо ва воҳидҳои алоҳидаи дар қайди мақомоти ҳудуди андоз бударо бо нишон додани объектҳои андозбандӣ ва объектҳои ба андозбандӣ алоқаманд аз ҷумла, масоҳати замин, масоҳати молу мулк, шумораи воситаи нақлиёт ва иқтидори онҳо аз руи тамға, шумораи коргарони кироя ва ҳаҷми музди меҳнати онҳо ва дигар объектҳоро ба Кумитаи андоз пешниҳод намоянд.

Ҳамзамон, мақомоти ҳудудии андоз вазифадор карда мешаванд, ки дар муддати 10 рӯз баъд аз ба имзо расидани мактуби дастурии мазкур тамоми андозсупорандагонро оид ба тартиби ба ҳисоб гирифтани филиалу намояндагӣ ва воҳидҳои алоҳида огоҳ намоянд.

(Шакли ҳисобот замима мегардад)

Раис

Н.Давлатов